

جلسه هم اندیشی زاگرس و انتقال آب

دفتر آموزش انجمن ارزیابی محیط زیست ایران (۱۳۹۴/۸/۱۷)

جلسه هم اندیشی با موضوع "زاگرس و انتقال آب" در تاریخ ۹۴/۸/۱۷ در واحد آموزش انجمن با حضور مدعوین: دکتر سید مختار هاشمی استاد دانشگاه کردستان و همکار تحقیقاتی انستیتو نیوکاسل انگلستان، دکتر سروش مدبری استاد گروه زمین شناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران، دکتر هادی کیا دلیری استاد گروه جنگل دانشگاه آزاد اسلامی - واحد علوم و تحقیقات و رئیس انجمن علمی جنگلبانی ایران، مهندس فدایی فر عضو کمیته منابع آب شرکت مهندسی مشاور مهتاب قدس و مهندس محمد درویش مدیرکل دفتر مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست برگزار گردید. دکتر مجید مخدوم استاد دانشگاه تهران، عضو هیئت مدیره و موسس انجمن، دکتر ساناز صنایع گلدوز رئیس هیئت مدیره انجمن، و سایر اعضای هیئت مدیره شامل دکتر نغمه مبرقی استاد پژوهشکده علوم محیطی دانشگاه شهید بهشتی، دکتر اردوان زرنیدیان کارشناس سازمان محیط زیست، دکتر میرمهرداد میرسنجری استاد دانشگاه ملایر و مریم عاشق معلا کارشناس ارشد برنامه ریزی محیط زیست نیز در این هم اندیشی حضور داشتند.

در این هم اندیشی فرصتی فراهم شد تا فعالان و دستداران محیط زیست ضمن بیان دغدغه ها و نگرانی های خود در خصوص انتقال آب در حوزه زاگرس و اتفاقات رخ داده در آن به بحث و تبادل نظر پردازند.

دکتر سید مختار هاشمی رئیس کارگروه نجات بخشی چشمه کانی بل (بزرگترین چشمه کارستی خاورمیانه در منطقه هورامان کردستان)، دیدگاه امنیتی به آب را عامل تشدید پدیده انتقال آب یا جنون هیدرولوژیکی در ایران دانست. وی با بررسی برخی منابع رسانه‌ای از نحوه و عملکرد مدیریت منابع آب در کشور انتقاد کرد؛ و در ادامه تاکید داشت که مدیران منابع آب کشور باید در جهت استفاده از پتانسیل آب خاکستری (فاضلاب) برنامه ریزی کنند. اگر چه امروزه در رسانه ها گفتمان جنگ آب ترویج می شود، اما باید از این گفتمان امنیتی بیرون آییم و دنبال راهکار برای حفاظت از این ثروت ملی به ویژه در زاگرس باشیم.

در ادامه دکتر مخدوم بحث را در مورد اهمیت محیط زیست در زندگی ما معطوف داشتند که محیط زیست برای ما پناه، غذا، کار و تفریح ایجاد می کند و در صورت تخریب آن، غذا، پناهگاه و محلی برای تفریح و کار نخواهیم داشت. سپس درخصوص علت مخالفت خود با سد خرسان ۳ به عدم مکانیابی مناسب آن اشاره نمودند. به عبارتی محل آبیگری این سد، آهک آسماری است که باعث نفوذ آب به زمین و عدم ذخیره آن می گردد، همان اتفاقی که در مورد سد لار نیز مشاهده می شود؛ با این تفاوت که آهک آسماری در ناحیه زاگرس پنج برابر قابل نفوذتر از ناحیه البرز می باشد. دکتر مخدوم در ادامه اشاره کرد انتقال آب از سبزکوه به تالاب چغاخور موجب احیاء تالاب نخواهد شد، و تنها موجب توسعه شهرک های صنعتی در آن ناحیه می گردد. همچنین، در مورد انتقال آب از دریای مازندران به سمنان، هدف از انتقال آب با هزینه ۶۰۰۰ میلیارد تومان را نه برای مصارف کشاورزی بلکه جهت توسعه شهرک های صنعتی سمنان می دانند (با توجه به آنکه، سمنان توان اکولوژیکی برای کشاورزی ندارد).

دکتر هادی کیا دلیری رئیس انجمن جنگلبانی ایران نیز اجرای پروژه های انتقال آب را عامل اضمحلال اکوسیستم جنگلی زاگرس معرفی کرد. طرح انتقال آب خزر به سمنان با هدف توسعه صنعت در این استان، موجب قطع ۵۰ کیلومترمربع جنگل پهن برگ و ۱۳ کیلومترمربع جنگل ارس (درخت ارس براساس قانون حمایت و حفاظت از ذخیره گاه های جنگلی ممنوع القطع است) می گردد که تبعات جبران ناپذیری برای کشور خواهد داشت. وی ادامه داد: در حال حاضر مدیریت غلط، جنگل های زاگرس را به نابودی کشانده، طغیان سوسک چوبخوار و آفت ذغالی ناشی از مدیریت غلط ما بوده است، زیرا سوسک ها رفتگران طبیعت هستند و زمانی آفت شدند

که یک میلیون هکتار از شش میلیون هکتار بلوط زاگرس خشک شدند. وی از خشکسالی در ایران خبر داد که تمام یخچال های واقع در ارتفاعات زاگرس در حال ذوب شدن می باشند و با این وجود، بر روی بسیاری از چشمه های زاگرس واقع در ارتفاعات سد زده می شود.

مهندس فدایی فر عضو کمیته تخصصی آب شرکت مهتاب قدس ضمن ابراز مخالفت با اجرای پروژه های انتقال آب، اعلام داشت به جای توزیع صحیح جمعیت و استقرار مراکز جمعیتی و صنایع در کنار منابع آب، مدیران، آب را به سمت جمعیت منتقل می کنند. ضمن آنکه برخی استان ها نظیر اصفهان با استقرار تعداد زیاد صنایع، امروز با مشکل کم آبی مواجه شده اند. در حالیکه با توسعه صنعت گردشگری در این استان، می توان اصفهان را به قطب اول این صنعت در جهان تبدیل کرد. یا آنکه در قم با شرایط آب و هوایی گرم و خشک و تبخیر بالا، پارک آبی ساخته می شود، و مسئولین این امر مورد پرسش قرار نمی گیرند که چرا پروژه ای ناموفق در بخش آب با صرف هزینه های زیاد ساخته شده است. از دیگر پروژه های ناموفق می توان به سدهای نیشابور، ۱۵ خرداد و شورن اشاره نمود. متأسفانه در قرن ۲۱ در کشور ما همچنان آب به صورت استانی مدیریت می شود و به همین دلیل همواره آب موضوع اختلاف است.

مدیرکل دفتر مشارکت های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست، مهندس محمد درویش از تنش های اجتماعی که در بین اقوام در پی انتقال آب در زاگرس اتفاق افتاد، خبر داد. در شرایط کنونی، با تدابیر نادرست سبب جنگ آب در بین اقوام مختلف می شویم، در حالی که می توان با روش های دیگر از جمله بازچرخانی آب و افزایش راندمان آب در بخش کشاورزی و کاستن ضایعات در این بخش، منابع آب را مدیریت کنیم. وی در ادامه اشاره کرد: به دلیل فقر در بخش کشاورزی نظیر فقدان سردخانه ها و روش های انتقال صحیح ۲۷/۷ میلیارد مترمکعب آب صرف تولید مواد غذایی می شود که عملاً به دست مصرف کننده نمی رسد. به عبارتی بیش از ۳ برابر نیاز ۸ میلیون نفر جمعیت.

دکتر سروش مدبری به عنوان آخرین سخنران، سد سیوند را بدترین سد در ایران دانست و اظهار نمود این سد بدون مصوبه وزارت نیرو ساخته شده و تابحال مصوبه ای ندارد. وی اشاره نمود: طرح انتقال آب از استان چهارمحال و بختیاری به اصفهان (پروژه بهشت آباد) در سال ۸۳-۱۳۸۲ توسط دفتر فنی وزارت نیرو رد شد و مخالفت های زیادی نیز در برابر ساخت آن وجود داشت، اما متأسفانه بسیاری از سدها خارج از هرگونه ضوابط اقتصادی و محیط زیستی در کشور ساخته شده اند.

ارائه دهنده گزارش: نرگس روحانی